

Novaĵoj Tamtamas

Internacia Gazeto de Esperanto Jokohama (Hama-Rondo)

エスペラントよこはまのエスペラント文会報

NIAJ PLANOJ

okt. 7: Prezento de spertoj (ĉe nia Muzeo)

La evento planita por la 2a de septembro estis prokrastita, pro varmega vetero. Estos okazo por niaj membroj prezenti sian sperton en tiu ĉi jaro, per Esperanto.

okt. 21-22: La 110a Japana Esperanto-Kongreso

La kongreso okazos en nia najbara urbo Kawasaki.

dec. 17: Zamenhof-Festo de Kanagawa

La festo okazos en Urbo Odawara. Jen la okazo por la 4 Esperanto-grupoj en la Gubernio Kanagawa. Krom ni el Jokohamo, partoprenos grupoj en Odawara, Huzisawa kaj Kawasaki. La detalon oni de nun konsideros.

Novaĵo de s-ro Glauco Pompilio el Italio

(Li, longtempe loĝinta en Jokohamo, reiris sian hejmlandon Italio en printempo 2022 kun sia edzino. Li nun loĝas en urbeto proksime de Romo. Li fariĝis eksterlanda vicmembro de nia rondo. Jen ekstrakto el lia retletero. — de Sibayama Zyun'iti)

Ekde kiam mia edzino kaj mi venis al Italio ni estas tre okupataj adaptiĝi al la vivkutimoj, kiuj estas iom malsimilaj ol tiuj kiujn ni kutimis vivi dum pli ol 50 jaroj. Tamen iom post iom ni certe adaptiĝos.

Persona Historio

Memoro de esperanta kurso en 1960

Itabaŝi Micuko

En la jaro 1960 okazis esperanta kurso en Ĉjuuoo-roodoo-gakuin (中央労働学院). Ĉu vi konas, kia estis la jaro por Japanio?

Nia registaro klopodis por aranĝo de sekuriga pakto inter Japanio kaj Usono, tamen ĝia klarigo pri la pakto estis malklara.

Multaj el la popolo dubis, ĉu kaŝitaj promesoj ekzistas inter la du ŝtatoj. Kaj multaj asocioj de laboristoj kaj studentoj deklaris kontraŭ la pakto. Poste ordinaraj civitanoj faris grupojn kaj ekstaris kontraŭ la ŝtato. Tiel okazis multfoje manifestacioj kontraŭ la pakto. Precipe grandaj

okazis en Tokio. Kaj la pakto estis konkludita en oktobro. Onidire en la tago pli ol ducent dudek miloj da individuoj ĉirkaŭis domon de la parlamento. Ankaŭ mi estis tie, kaj vidis, kia estis partoprenantoj de la manifestacio. Tuj post la konkludo multaj homoj malesperis pri tia politiko. Iuj veis pri sia senpoveco, kelkaj debatis estontecon kaj multaj silentis. Mi sentis, nia socio estis konfuzita.

En tia situacio okazis la kurso de Esperanto. Multaj personoj partoprenis. Kiom da? Mi jam ne memoras kiom da personoj, sed ili okupis pli ol duonon da spaco de granda ĉambro.

Antaŭ la kurso mi sciis, ke fama verkisto Takasugi Iĉiroo venos kiel gasto, kaj mi antaŭgojis. Mi havis lian tradukitan verkon 'Ĉina ruĝarmea marĉo — Chinas' Red Army marches' (中国の歌声), verkita de Agnes Smedley. Kiam mi estis mezlernejano, mi legis ŝian verkon 'Filino de la tero — Daughter of Earth' (女ひとり 大地を行く). Kaj mi sopiris ŝian vivmanieron kaj respektis ŝin.

Aliaj gastoj estis iu s-ro Hasegaŭa kaj s-ino Kanba Micuko. Ŝi estis patrino de studentino Kanba Miĉiko, kiu estis mortigita en la 15a julio en tiu jaro (1960) en korto de la parlamento.

Ŝi parolis pri ĉiutaga vivo de filino Miĉiko. Kaj ŝi laste diris, ke lastatempe Miĉiko diris al ŝi, ke patrino, relernu Esperanton!

Hasegaŭa rakontis pri fama anarkiisto Oosugi Sakae, precipe pri lia karaktero tenera. Post deviga edukado Hasegaŭ laboris kiel kompostisto en eldonejo de Gazeto Heimin (平民新聞, heimin estas esperante plebano). Tiam li estis dek-jara knabo. Vintre la noktejo de la eldonejo estis tre malvarma. Ne estis varmigilo, kaj hutonoj (japanaj litaĵoj) estis maldikaj. Li estis frosta. Ofte Oosugi venis vespere kaj kuŝis kune kun li en liaj hutonoj. Oosugi varmigante lian korpon instruis Esperanton k.t.p.

Pri parolado de Takasugi mi memoris nenion. Ĉar post lia parolado okazis ŝoka afero. Ĝi forte restis en mi kaj forblovis mian memoron pri lia parolado.

Ĉe malantaŭa parto de kursoĉambro kelkaj tabloj estis metitaj. Sur ili esperantaĵoj estis prezentitaj. Post sia parolado Takasugi staris apud la tabloj, enmane prenis la aĵojn unu post alian, kaj rigardis ilin. Senatendite li laŭte kriis: kion faris vi esperantistoj en Japanio dum kaj post la milito. Mi estis en Siberio, sed vi estis en

la lando! .....

La krio eĥis en la ĉambro kune kun lia profunda malĝojo. La vekrio resonis fojfoje en mi. Tiutempe mi estis novbakota esperantisto, kaj pensis, kiel mi devos vivi kiel esperantisto. Nun mi vivas lastajn tagojn de mia vivo kaj foje pensas, ĉu mi estis utila por Esperanto.

En aliĝintoj estis aĝa virino, kiu estis iama kamarado de mia gvidanto Ito Saburoo. Ŝi aspektis milda kaj pureca. Ŝia mieno brilis kiel junulino. Ŝi forte altiris min. Ŝi diris al mi, ke mi iam vizitu ŝin, kaj aldonis, ke ŝi loĝas en Cuzidoo, kiu estas en urbo Fuzisaŭa de gubernio Kanagaŭa. Bedaŭrinde mi ne povis viziti ŝin, kaj eĉ forgesis ŝian nomon.

En la jaro 1969, mi hazarde transloĝiĝis en Cuzidoo. Post du jaroj mi trovis esperantogrupon Filio Ŝonan kaj partoprenis en ĝi. Mi volis revidi la virinon. Mi nur memoris, ke ŝia malnova nomo havas literon macu (松), sed neniu sciis tian virinon.

Ĉefaj membroj de Ŝoonan estis tri virinoj: Hajaŝi Saĉiko, Ŭatanabe Hacue kaj Oota Kazuko. Ilia gvidanto estis s-ino Jazumi, sed ŝi jam forpasis. Tiuj tri virinoj tre respektis ŝin, kaj kiam okazis ia problemo, ili diskutis, kion farus Jazumi. Ili estis bonkoraj kaj ĉiam zorgis min kaj miajn tri infanojn. Bedaŭrinde ili jam forpasis.

En la jaro 2013, mi hazarde sciis, ke iam estis esperantisto nomata Ŝigemacu. Povas esti, ke la nomo de la virino estis Ŝigemacu. Mi telefonis al filino de Jazumi por demandi malnovan nomon de ŝia patrino. Ŝi estis instruisto de mia filo en infanĝardeno. Ŝi poste donis leteron al mi. Jen estas la resumo de ŝia letero.

Mia patrino estas Jazumi Mikino. Ŝia patro estas Ŝigemacu Tacuiĉiroo. Li estis profesoro de nuna Universitato Kagoŝima kaj longatempa esperantisto. Ŝi naskiĝis en Mino. Ŝia patro miksis vortojn de Mino kaj esperanta vorto amikino kaj donis nomon Mikino al ŝi. En Cuzidoo ŝi partoprenis en asocio de Hani Motoko kaj fondis esperantogrupon kun ties membroj.... Ŝi forpasis en la 29a majo en 1966...

Harujama Mioko

Mi nun kredas, ke mi havis belegan tempon danke al s-ino Jazumi (矢住みきの) kaj ŝiaj posteuloj.

(fino)

Intervjuo kun ChatGPT

---

intervjuanto: Akiya Hideo

- Saluton! Mi deziras havi intervjuon kun vi. Mi demandas vin pri la lingvo Esperanto. Bonvolu respondi al mi ne pli longe ol 50 vortoj, mi petas.

GPT: Saluton! Estas ĝoje interparoli pri Esperanto. Ĝi estas planlingvo, kreita de L.L. Zamenhof en 1887, celanta faciligi internacian komunikadon kaj kulturinterŝanĝon. Ĝiaj vortoj estas facile kompreneblaj kaj la gramatiko regula. Ĝi estas vivanta lingvo, kun aktiva komunumo ĉirkaŭ la mondo.

- Komence, ĉu vi povus prezenti vin en kelkaj vortoj?

GPT: Kompreneble! Mi estas ChatGPT, granda lingva modelo de OpenAI. Mi estas bazita sur la GPT-3.5 arĥitekturo kaj estas tre kompetenta en multaj temoj. Mia celo estas helpi vin kun informoj kaj respondoj al viaj demandoj. Kion vi volas scii?

- Dankon. Ĉu mi rajtus demandi, kiam kaj kie vi naskiĝis?

GPT: Kompreneble, vi rajtas demandi. Mi estas virtua^{*1} ento kaj ne havas fizikan naskiĝdaton aŭ lokon. Mi estas parte de la teknologia platformo de OpenAI kaj estis evoluigita por provizi lingvan asistadon kaj informojn. Tial, mi ne estas kaj ne povas ekzisti kiel individua estaĵo en la tradicia senco. Mia intenco estas helpi vin laŭ miaj programitaj kapabloj.

- Al mi ŝajnas, ke vi tre lerte uzas Esperanton. Do, kiamaniere, aŭ per kiu metodo, vi lernis la lingvon?

GPT: Mi, kiel lingva modelo, ne efektive "lernis" Esperanton per tradiciaj metodoj. Mia kapablo pri Esperanto estas rezulto de la treningo^{*2} de OpenAI, kiu inkluzivas vastan korpuson de tekstoj en multaj lingvoj, inkluzive de Esperanto. Mi estis programita por kompreni kaj produkti tekston en Esperanto per tiu informo. Tiel mi povas doni respondojn kaj

informojn pri la lingvo.

- Kiom da tempo vi bezonis por gajni la kapablon por babili tiom flue en Esperanto?

GPT: Mi, kiel lingva modelo, ne travivas la procezon de "gajni kapablon" aŭ tempon necesan por lerni lingvon. Mia kapablo estas rezulto de la treningo de OpenAI sur granda korpuso de tekstoj. Dum tiu treningo, la modelo estis esplorata kaj optimigita por havi komprenon kaj produktadon de diversaj lingvoj, inkluzive de Esperanto. Tial, ne estas preciza tempodifino pri kiam^{*3} mi atingis kapablon paroli Esperante.

- Ĉu vi legis Esperantajn librojn? Se jes, montru kelkajn ekzemplajn titolojn de la libroj.

GPT: Kiel lingva modelo, mi ne havas la kapablon legi libron aŭ fiziĉe^{*4} akiri scion pri specifaj titoloj. Tamen, mi estas tre familiara kun la strukturo, vortprovizo, kaj gramatiko de Esperanto, bazita sur la treningo de OpenAI. Mi povas helpi respondi demandojn kaj provizi informojn pri la lingvo, sed mi ne havas direkta scio^{*5} pri specifaj libroj aŭ ilia enhavo.

- Dankon pro via kunlaboro! Mi tre ĝojis^{*6} ĉi tiun interparoladon en Esperanto.

GPT: Estis mia plezuro partopreni en tiu ĉi interparolado en Esperanto kun vi! Mi ĝojas, ke vi ĝuis nian interkomprenon. Se vi havas pluajn demandojn aŭ bezonas pluajn informojn, bonvolu demandi. Mi estas ĉi tie por helpi vin!

- Cetere, ĉu vi trovis en miaj tekstoj gramatikajn erarojn aŭ neadekvatajn vort-uzadojn? Se tiel, bonvolu montri ilin.

GPT: Mi konscias pri la gramatikaj strukturoj kaj vortprovizo de Esperanto, kaj mi provas detekti erarojn kiam ili aperas. Tamen, mi ne estas perfekta kaj povas ne rimarki iujn malprecizecojn aŭ subtilajn erarojn. Se mi rimarkas ion, mi provas korekti aŭ klarigi tion en

miaj respondoj. Sed, mi ĉiam rekomendas revizii kaj redakti viajn tekstojn por certigi, ke ili estas gramatike kaj stile korektaj.

- Denove mi dankas.

GPT: Ne dankinde! Estas mia plezuro helpi. Se vi havas pluajn demandojn, ne hezitu demandi.

Mi estas ĉi tie por asisti vin.

(Noto de la redakcio) La substrekitaj vortoj

sekvas la skribon en la originala 'intervjuo', t.e. eraro ĉefe flanke de la ChatGPT.

Sekvas vortoj, konsiderataj kiel ĝustaj.

*1 = virtuala

*2 = trejnado

*3 = kiam

*4 = fizike

*5 = rektan scion

*6 = ĝuis

EL NIA MUZEO

La Muzeo diskonigita en Torino

Okaze de la 108-a Universala Kongreso en Torino, Italio, s-ro Namba Fumiharu, nia membro, diskonigis la Esperanto-Muzeon Jokohaman per flugfolio, en ties "Movada Foiro", la 29-an de julio, 2023.

Donace de korea amiko

En julio ni ricevis esearon de korea samideano, s-ro Cho Sung Ho, titolitan "Monate kaj Kontakte". La libro inkluzivas liajn artikolojn esperant-lingvaj, aperintajn en la nomitaj du gazetoj kaj aliaj. Koran dankon!

Pli ol 20 000 titoloj katalogitaj

Ni iom post iom katalogas nian posedaĵon, kaj komence de la septembro, pli ol dudek mil titoloj estis katalogitaj. El ili, ĉ. 1 500 estas ne libroj nek gazetoj, do diversaj dokumentoj kaj artikloj.

sezonvortoj septembraj

Ekvinoksa semajno

Unu semajno antaŭ kaj post la aŭtuna ekvinokso nomiĝas "ekvinoksa semajno en aŭtuno". (en 2023 de la 20a ĝis la 26a de septembro)

Oni vizitas tombejojn kaj metas rizbulojn kun anno (*ohagi*) sur altarojn en ĉambro, por la ripozo de animo de siaj prapatroj.

Rizbulo kun anno

Oni faras ĝin tiel; oni unue vaporumas rizon, due dispremas ĝin, kaj faras el ĝi bulon, kaj kovras ĝin per dolĉa anno (speco de fazeolo). Japanoj manĝas tiun rizbulon kun anno precipe dum printempaj kaj aŭtunaj ekvinoksaj tagoj.

Okita Kazumi

El "Sezonvortoj en Esperanto", n-ro 60 kaj 164, originale en: <http://okita-k.world.coocan.jp/sezonvortoj.html>